Vecht- en oorlogshonden [1]),

DOOR

Dr. E. BEMELMANS,

Kapitein Paardenarts.

I. Geschiedenis.

Reeds in den oertijd werd van honden voor oorlogsdoeleinden gebruik gemaakt en hebben die dieren in den strijd vaak zeer belangrijke diensten bewezen.

Wanneer de eerste honden naast hunne meesters mede optrokken ten strijde is bij benadering zelfs niet te zeggen, maar de geschiedenis is er, om te bewijzen, dat zij door alle eeuwen heen, niet alleen in staat geweest zijn, om, wanneer er gevochten moest worden, diensten te bewijzen, maar ook inderdaad belangrijke diensten bewezen hebben, dat door hun toedoen meer dan één overwinning behaald werd. Meden, Perzen, Grieken en Romeinen, allen hebben zich van honden bediend, om hunne vijanden te bestrijden; in den beginne vochten zij naast hunne meesters, later werden zij geplaatst in de voorhoede, om den eersten vijandelijken aanval te weerstaan, wanorde te brengen in de vijandelijke gelederen; toen werd hun geleerd, om vluchtelingen te achtervolgen, en de zich schuilhoudenden uit hunne schuilhoeken te verdrijven, om vestingen te bewaken, en onverwachte aanvallen te verijdelen.

Plutarchus en Plinius waren de eersten, welke menig voorbeeld aanhaalden van belangrijke diensten door honden in den oorlog bewezen; zoo o. a. van Agesilaos bij de belegering van Mantinea, van Cambyses bij zijn tocht naar Egypte; van Allyates bij zijn actie tegen de bewoners van de Zwarte Zee.

Aeneas (600 v. Chr.) deelde mede, dat voor het overbrengen van berichten, brieven in den halsband der honden werden genaaid. Zelfs is het bekend, dat de Oude Grieken den hond het bericht lieten inslikken, zoodat elk overgebracht bericht tevens den hond het leven kostte.

Het meerendeel der honden, welke de Cimbren en Teutonen vergezelden, waren vechthonden, die door de Romeinsche legioenen zeer waren gevreesd. In hun oorlogen tegen de Germanen en Samaritanen hadden de Romeinen niet alleen tegen soldaten, maar tevens tegen legers van honden te vechten.

---

1) *Dit artikel wordt opgenomen in een te verschijnen boekwerk „de hond in dienstgebruik bij het leger".*

De Grieken gebruikten zelfs gepantserde honden o. a. in den slag van Marathon. Ook de Romeinen moeten eveneens dergelijke honden gebruikt hebben, hetgeen afgeleid wordt uit een te Herculanum gevonden basrelief. Hierop is een gepantserde hond voorgesteld, welke een post verdedigt, die door barbaren aangevallen wordt. De Galliërs hadden heele koppels van gepantserde honden. Deze waren tevens voorzien van breede halsbanden met lange scherpe punten.

Als bewakers van kampen en versterkingen hebben de honden zoowel in de oudheid als in de middeleeuwen steeds dienst gedaan. VEGETIUS vermeldt n.l. dat de Romeinen honden op torens brachten, opdat zij de nadering van den vijand zouden ontdekken en door blaffen de bezetting spoedig konden waarschuwen.

Toen de Gallische horden onder aanvoering van BRENNUS het oude Rome bedreigden, trokken vrouwen, kinderen, en de jongelingschap die in staat was, om de wapens te dragen, benevens de voornaamste leden van den Romeinschen Senaat, zich terug in de vesting en op het kapitool, waarheen hoeveelheden levensmiddelen en wapens gebracht waren, omdat men rekende op eene langdurige belegering en men besloten was, om den tegenstand hardnekkig en tot het bittere einde te voeren. Alleen de oudere van dagen waren in de stad gebleven en wachtten er gelaten den dood. Achter de muren der vesting en rond het kapitool lagen meer dan tweehonderd vechthonden. De belegering duurde lang, de levensmiddelen raakten op, menschen en dieren begonnen gebrek te lijden. Dat oogenblik wachtten de belegeraars af, om te zoeken naar het zwakke punt der vesting. Dat er honden waren, om bij het minste verdacht gerucht de wacht te waarschuwen, wisten zij; ze beklommen den heuvel, bereikten de muren, maar hoorden niets, het scheen als waren de belegerden dood, alsof de honden sliepen, misschien wel omgekomen van den honger. Voorzichtigheidshalve wierpen de belegeraars groote stukken brood over de muren; ze werden onmiddellijk verslonden, want de honden hadden de laatste dagen geen eten meer gehad, en ze dachten er niet aan, om de bezetting te waarschuwen, dat er gevaar dreigde. Het kapitool zou genomen zijn geworden, Rome verwoest, en de wereldgeschiedenis zou eene andere geweest zijn, dan zij thans is, als, met de honden, binnen de vesting, de aan Juno gewijde ganzen niet geweest waren. Waar de honden voor een bete broods hun plicht verzuimden, daar deden de ganzen den haren en alarmeerden de wacht. De Romeinen stormden naar de muren, wierpen de vijanden terug, en redden Rome met het Kapitool. Dat was voor het eerst in de geschiedenis, dat de hond niet deed, wat hem gezegd was.

Als bewakers stonden vooral bekend de Schotsche bloedhonden, welke evenals Hunding's meute in den „Ring der Nibelungen" den gevluchten tegenstander in de meest afgelegene schuilhoeken opspeurden. Eveneens werden de honden gebruikt, tot het aanvallen der vijandelijke ruiterij. Hiervoor werden de pantsers der honden voorzien van vlijm-

scherpe punten en sikkels. Zelfs brandende potten werden op den gepantserden rug der honden bevestigd, tot het stichten van brand in de vijandelijke kampen. In de dagen van GRANSON en MURTEN in 1476 begonnen de Zwitsersche honden het eerst den strijd tegen Bourgondische natuurgenooten en bij MURTEN werden laatst genoemden door de eersten vernietigd. Na de ontdekking van Amerika hebben volgens DEMMIN eveneens honden deelgenomen aan den strijd tegen de inboorlingen, en schijnen zij pl. min. 2.000 Indianen gewurgd te hebben; een der honden ontving zelfs wegens zijn dapperheid „dubbele Soldij".

Wat de oude Romeinen deden, herhaalden in de 16e eeuw de Maltezer ridders; ook dezen gebruikten voor de bewaking van hunne vestingen, eventueel ook te hunner verdediging, een soort doggen, groote zware honden, die in de geschiedenis bekend staan, als doggen van St. Jan, naar den oorspronkelijken naam der Maltezer ridders, die voor 1522 den naam droegen, van ridders van St. Jan van Jeruzalem. Toen de grootmeester der orde, PHILIBERT DE NAILLAC den sultan BEJAZET had gevangen genomen, liet hij op het eiland Corea, op de puinhoopen van het onde Halicarnassum eene vesting bouwen, die later den naam van St Pietersvesting kreeg. Als een baken in zee, verhief ze zich midden in de staten der Turken en diende als toevluchtsoord voor de Christen slaven, die gelukkig genoeg waren, om te ontsnappen aan het waakzaam oog hunner verdrukkers. Om naar een zoo ver afgelegen land een groot aantal leden der orde te zenden, daarvoor waren de Maltezer ridders destijds niet talrijk genoeg; het garnizoen van St. Pieter was daarom dan ook maar klein, deed uitsluitend dagdienst, terwijl men voor de nachtwacht een vijftigtal groote honden gebruikte. Mag men de geschiedenis gelooven, dan wisten de honden een Turk van een Christen te onderscheiden, al was het ook in pikdonkeren nacht; den Turk, die zich te dicht bij de vesting waagde, verscheurden ze, terwijl zij de Christenen met teekenen van blijdschap ontvingen, en desnoods tegen zijne vervolgers verdedigden.

Andere nachtwakers voor de St. Pieters-vesting dan honden, zegt Generaal BARDON in zijn werk „Les Chiens dans l'armée du Moyen Age," heeft men niet gekend, zoolang zij bestond, en er werd voor gezorgd, dat er steeds nieuwe waren, om de oudere te vervangen. Dit komt echter niet overeen, met wat BOURBOURS, een ander beroemd grootmeester der Maltezer Orde zegt, in zijn „Histoire d'Aubusson".

„Dag en nacht — zegt P. BOURBOURS — „stonden de soldaten op de wallen der vesting, om er de wacht te houden;" van honden als bewakers der vesting, maakt hij alleen melding, om mede te deelen, dat zij in de vesting van St. Pieter dienst deden.

Een paar eeuwen lang schijnen de Maltezer-ridders hun vechthonden toch in stand gehouden te hebben, want nog in de 16e eeuw werden ze op het eiland Rhodes gebruikt, door den Maltezer-ridder DIEUDONNÉ DE GOSON, die er mede op de slangenjacht ging. DE GOSON, die later zelf grootmeester der orde werd, viel de slangen aan, hitste ze op, en

zoodra verhieven ze zich in de hoogte, of een der honden greep ze op een bepaalde plek onder den buik, en beet ze dood. De dressuur dier honden zegt Generaal BARDON in boven aangehaald werk, was ontleend aan de strijdwijze der Finnen, die honden gebruikten om te vechten en ze erop hadden afgericht, om zich tusschen cavalerie te werpen, de paarden naar den neus te vliegen, zich daarin vast te bijten, en hen als het ware te dwingen, om hun ruiter uit het zadel te werpen.

Ook in de 16e eeuw zien wij alsnog aan den hond de taak opgedragen, om den vijand te bestrijden. In den oorlog tusschen Keizer KAREL V en FRANS I, werd eerstgenoemde door zijn bondgenoot HENDRIK VIII van Engeland gesteund met soldaten en 400 strijdhonden. Bij Valencia leverden de Fransch-Spaansche honden het voorhoedengevecht, waarbij de Spaansche reuen zegevierden.

In de 17e eeuw werden oorlogshonden als boodschappers tegen de Turken gebruikt. Ook in de 19e eeuw zien wij oorlogshonden optreden. Zoo werd o. a. de stormloop der Grieken tegen den Akropolis van Athene door honden verijdeld.

Toen de vuurwapenen werden uitgevonden, verdwenen de vechthonden; dit is slechts ten deele waar, want zelfs vochten honden nog ten tijde van NAPOLEON I, en de rapporten, die betrekking hebben op den overtocht van den St. Bernard, toen de groote Keizer der Franschen nog Consul was, maken er melding van. Een dier honden is zelfs een beroemdheid geworden. Hij heette Moustache en van huis uit was hij een doodgewone poedel. Na den overtocht van den St. Bernard, kwam hij met zijn regiment in de buurt van Alexandrië te liggen, waar hij zich reeds den eersten nacht onderscheidde.

Moustache betrok de wacht, en scheen het naderen van den vijand te hebben gehoord of geroken; in alle geval maakte hij alarm, zijn regiment greep naar de wapenen, volgde hem in stilte, ontmoette inderdaad den vijand, en dwong dezen tot terugtrekken. Als belooning voor den bewezen dienst werd Moustache ingeschreven op de contrôlelijst van zijn korps, en kreeg daardoor recht op een dagelijksch grenadiersrantsoen.

De Franschen gebruikten eveneens honden tegen de Kabylen, evenals later in Tunis tegen de Arabieren. In Mexico bleken de honden van de vrijwilligers-Compagnie van ZACATEAS in 1864 de verschrikkelijkste tegenstanders van de Mexikaansche guerillas, totdat zij door het gift hunner verbitterde tegenstanders uit den weg werden geruimd. In den Russisch-Turkschen oorlog 1877/78 werden door de Russen, zoowel in Europa, als in Azië oorlogshonden gebruikt. In 1882 werden door de Oostenrijkers in Krivoscii honden uit Dalmatië met succes gebruikt, tot het opzoeken der vijandelijke schuilhoeken.

Zoowel in den Chineeschen veldtocht, als in den Zuid-Afrikaanschen en Russisch-Japanschen oorlog bewezen honden, tot het onderhouden van het verband tusschen de verschillende troependeelen belangrijke diensten.

Majoor HAUTEVILLE-RICHARDSON gebruikte afgerichte oorlogshonden zoowel in Tripolis als in den Balkan-oorlog. Ook in Atjeh is menige overrompeling der voorposten door honden mislukt.

Op de Contrôlelijsten der Duitsche Korpsen staan vele honden ingeschreven, die evenals elk soldaat, en ieder troepenpaard, hun eigen nummer, hun eigen boekje, hun eigen dienststaat hebben. Bijna allen behooren tot het ras der Airedale Terriers, of dat der Duitsche herdershonden; enkelen onder hen zijn Dobermannpinschers. Bij deze officieel ingelijfde honden kunnen wij er zeker nog een groot aantal voegen, welke toebehooren aan verschillende vereenigingen, met name aan de „Deutsche Schäferhund Verein" en door die leden ter beschikking zijn gesteld, van het legerbestuur. Wanneer wij dan daarbij nog rekening houden met de honden, welke in het bezit zijn van vele Duitsche Vereenigingen, welke zich toeleggen op het africhten van politiehonden, ambulance of roodekruishonden, die thans aan het leger zijn afgestaan, dan kunnen wij, zonder ons schuldig te maken aan overdrijving, gerust aannemen, dat er thans op de Duitsche fronten, meer dan vijfduizend honden dienst doen. Dat vooral van oorlogs- en roodekruishonden in Duitschland veel werk gemaakt wordt, blijkt ten duidelijkst uit de vele wedstrijden, die in gewone omstandigheden voor dat soort honden worden uitgeschreven. Dat die wedstrijden niet uitsluitend gehouden worden, als een sportuiting, maar dat zij tevens een militair doel ten grondslag hebben, daarvan kon men zich overtuigen, door een blik te werpen in sommige Duitsche vakbladen, waarin er vaak de aandacht op gevestigd werd, dat die honden in tijd van oorlog van zeer veel nut zouden kunnen zijn.

Dergelijke honden hebben de Fransche, de Italiaansche, de Engelsche, de Russische, de Zweedsche, de Belgische legers, en wij hebben ze ook, doch naar evenredigheid nog lang niet in zoo grooten getale. Dat komt. omdat noch in genoemde landen, noch bij ons zooveel liefhebberij voor de africhting van dergelijke honden bestaat, als in Duitschland, en de tegenwoordige oorlog levert wederom het bewijs, dat er in dat opzicht van Duitschland nog wat te leeren is. In Duitschland ving men reeds ruim twintig jaren geleden aan, oorlogshonden af te richten. Freiheer VON CREYTZ schreêf in 1889 zijn brochure „Der Meldehund".

In Frankrijk waren het de kapiteins LEPOL, COINTET, LAUTH en TOLET die den stoot gaven, aan de africhting dezer honden; in België deed het Lt. J. v. D PUTTE, wij danken ze aan Kapt. Jhr. J. C. MEYER, terwijl Majoor HAUTEVILLE RICHARDSON van het Engelsche, de Kolonel CIOTOLA van het Italiaansche en de Lt. VON LILLEEHOOK van het Zweedsche leger zich in deze verdienstelijk maakten. Oostenrijk en Spanje hebben eerst sedert kort honden, evenals de genoemde natiën hetzij voor oorlogs- of roodekruis-, of voor beide functiën in hun organisatiën opgenomen.

De Jager („Schützen") Bataljons in Duitschland hebben elk 8 à 10

honden, zoodat elke compagnie steeds over twee afgerichte honden kan beschikken, die aan de oefeningen deelnemen.

II. Het ras.

Bij de Duitschers werden in hoofdzaak Airedale-terriers en Duitsche herdershonden gebruikt.

In 1902 vond in Frankfort am Main een wedstrijd plaats, tusschen oorlogshonden van het Magdeburgsche Jager bataljon No. 4, het Slesische Jager bataljon No. 6, het Kurhessische Jager bataljon No. 11 en het 2e Beiersche Jager bataljon. In volgorde waren genoemde Jager bataljons in het bezit van airedale terriers, van Duitsche staande honden, collies, terwijl het 2e Beiersche Jager bataljon een airedale en een collie voorbrachten. Deze wedstrijd viel in het voordeel van het airedale ras uit.

De Franschen gebruiken voor het meerendeel hun inlandsche honden en eveneens Belgische en Duitsche herdershonden. Engeland geeft de voorkeur aan bloedhonden, collies en airedale terriers, terwijl wij in Nederland verschillende rassen gebruiken, maar toch in hoofdzaak herdershonden, en wel Hollandsche, Belgische en Duitsche. Bloedhonden werden door Majoor Richardson het eerst als oorlogshonden afgericht, en bij het uitbreken van den huidigen volkerenkrijg bood hij den Minister van oorlog de diensten dezer dieren aan.

Italië bezigde oorspronkelijk Schotsche herdershonden, doch daar zij te veel last van de warmte hadden, beproefde men airedale terriers. Deze waren echter moeilijk te dresseeren, zoodat men ten slotte inheemsche honden in Sardinië kocht. In Zweden voldeden de Zweedsche herdershonden en de airedale terriers evenmin, zoodat men ook daar naar een inlandsch ras, den Laplandschen hond, uitzag.

Bij het kiezen van het ras, dat zich het meest leent, voor de africhting tot oorlogshond heeft men het volgende in aanmerking te nemen.

De hond moet:

1°. intelligent zijn,

2°. een scherp gehoor, goede oogen, en een fijne neus hebben,

3°. veel temperament- en uithoudingsvermogen bezitten,

4°. bestand zijn tegen verschillende weersgesteldheden,

5°. van middelbare grootte zijn, en weinig teekenende kleuren bezitten,

6°. schotvast zijn.

Nog niet lang geleden, meende men, dat uitsluitend de Schotsche herdershond (Collie) de noodige hoedanigheden bezat.

Volgens Lt. Kurt Johannes voldeed in den Zuid-Afrikaanschen oorlog van de gebezigde hondensoorten de Schotsche herdershond (collie) het best wat betreft: volharding, weerstandsvermogen en intelligentie. Met den Schotschen herdershond (collie) wordt niet bedoeld, den tegenwoordigen, zenuwachtigen, angstigen en minder leerzamen show-collie, met lang glanzend haar, welke verbasterd is, door den Gordon setter van

wien hij zijn lang haar heeft, en door den Barzoi of Russischen hazewind, die zijn kop lang, vlak en spits heeft doen worden, maar den oorspronkelijken collie, die gebezigd wordt, tot het hoeden der schapen in de Schotsche hooglanden, en die zonder nadeel weer en wind trotseert, onvermoeid is, en dag en nacht buiten kan blijven.

Voor oorlogshonden worden in Duitschland de airedale terriers gebruikt. Hoewel elke terrier, van welk soort ook, eigenzinnig is en daarenboven van nature een felle katten-, ratten- en kippenjager is, waardoor hij als het ware steeds toezicht noodig heeft, kan hij toch als oorlogshond, vooral voor de bewaking, uitstekende diensten bewijzen. De wedstrijden voor afgerichte honden hebben aangetoond, dat de herdershonden, onverschillig van welken landaard, het best voldoen; hun ras is ook het zuiverst bewaard gebleven. Uit eigen belang hebben de herders steeds de slimsten voor de fokkerij bestemd, terwijl de lichamelijk zwakken de vele ontberingen niet konden verdragen en reeds jong stierven. De herdershonden zijn voortdurend met hun meester samen, en de invloed hiervan uitgaande maakt, dat hun zintuigen, meer dan die van andere honden gescherpt zijn. Zij zijn veel in de buitenlucht, zijn tevreden met een sober maal en slapen in den regel onbeschut, waardoor zij flink gehard zijn. De Hollandsche herdershonden worden onderscheiden in glad-, ruig- en langharige; de gladharige hebben veel overeenkomst met de Duitsche herdershonden.

Om voeling te houden met de kleine en grootere wachtposten, kunnen zoowel airedale, als herdershonden belangrijke diensten bewijzen, en bovendien kunnen zij er voor waken, dat er geen onaangename verrassingen, als overvallingen enz. plaats hebben. De vertegenwoordigers dier beide hondenrassen hebben, zoo goed als allen een zeer goed ontwikkelden neus en een scherp gehoor. Plaatst men ze bij de meest vooruitgeschoven voorposten, dan hebben zij den vijand reeds ontdekt, lang voordat de schildwachten diens tegenwoordigheid vermoeden en kunnen zij niet alleen overdag, maar ook des nachts de uitgezette wachtposten gemakkelijk behoeden, tegen een onverwachten overval.

III. Het geslacht.

Teven verdienen zoowel voor het doel van oorlogs- als van roodekruishond de voorkeur boven reuen. Een teef is trouwer, aanhankelijker, gemakkelijker af te richten, betere neus, serieuser bij den arbeid, laat zich door geslachtsdrift niet van zijn plicht afleiden. Dit laatste is bij een reu wel degelijk het geval, waardoor hij totaal afgeleid kan worden, en vergeet zijne plicht te vervullen. Talrijke waarnemingen die dit bevestigen. Inbrekers, zwervers en hondendieven ziet men dan ook in den regel vergezeld van een teef. Alle reuen a priori van de africhting uit te sluiten, zou onjuist zijn, daar toch menige reu vrijwel voldoende plichtsgevoel bezit om, vooral als oorlogshond, uitstekende diensten te bewijzen, en wij juist dezulke uitstekend kunnen gebruiken voor dekreu.

IV. De africhting van den oorlogshond.

1. De tijd van aanvang der dressuur.

Het is onmogelijk juist aan te geven, op welken leeftijd men met de dressuur kan beginnen, daar de eene hond vroeger rijp is, dan de andere. In den regel kan men aannemen, dat men met de dressuur eerst begint, als de jonge hond de groeiperiode van puppy tot hond te boven is, dus wat zijn karakter betreft, zijn kwajongenstijd ongeveer achter den rug heeft en ernstig genoeg is geworden, om zich te ontwikkelen, en om te groeien; zooveel mogelijk in de buitenlucht, en stoeien met de kameraadjes zal zijne gezondheid zeer ten goede komen. Van de omstandigheden waarin, en de wijze waarop de jeugd werd doorleefd, hangt veel af voor de toekomst van den hond. Terecht dient er dan ook de voorkeur aan gegeven te worden, om den aanstaanden oorlogshond reeds vanaf zijn prilste jeugd te leiden.

Men dient dus drie perioden te onderscheiden n. l.

2. de jeugdperiode, vanaf den tijd der speening, tot de tandwisseling is afgeloopen, (6e en 7e levensmaand).

In deze maanden ontvangt de hond eene flinke opvoeding, waarover later, en leert men hem zindelijkheid en gehoorzaamheid (onder appèl komen.)

3. de voordressuurperiode, vanaf de tandwisseling, tot de 9e of 10e maand.

Gedurende deze periode moet de hond achtereenvolgens leeren:

a. het onder appèl komen,
b. het liggen en zitten op commando,
c. het blijven liggen en zitten op eene hem aangeduide plaats,
d. het halt houden op commando,
e. het overwinnen van hindernissen,
f. het zwemmen,
g. schotvastheid,
h. geen ratten, katten, kippen of wild jagen.

Blijkt het gedurende een periode, dat de hond onwillig, dom, lui, of valsch is, dan doet men beter, met de dressuur op te houden.

4. de eigenlijke dressuur.

Aan den oorlogshond der 20e eeuw is dus niet meer de taak opgedragen, om den vijand met zijn tanden te bestrijden. De moderne oorlogshond vervult bij het leger in hoofdzaak de plaats van waakhond en van ordonnans. Zijn taak is:

1°. het begeleiden en bewaken van patrouilles en posten en het waarschuwen van deze, door zacht brommen, voor het naderen van andere dan tot zijne troepenafdeeling behoorende manschappen.

2°. het overbrengen van berichten,

3°. het onderhouden van het verband en

4°. het overbrengen van patronen van de caissons naar de manschappen zijner afdeeling in de vuurlinie. Uit deze eischen, die aan den oorlogshond worden gesteld, blijkt, dat men bij hem wel degelijk moet

letten op bepaalde karaktereigenschappen, die niet elke hond bezit, en tevens op uiterlijke eigenschappen, welke hem bestand maken, tegen vermoeienden dienst en ruw weer.

De oorlogshond heeft niet éénen baas, niet éénen begeleider, maar even zoovele, als de troepenafdeeling, waarbij hij behoort, mannen telt; hij moet dezen allen kennen. Het behoort geenzins tot de zeldzaamheden, dat een hond het uit zich zelf, zonder dressuur, tot zulke een herkenning van de tot eene bepaalde troepenafdeeling behoorende manschappen brengt, daarvan kan menig regiment, waarbij een z. g. regimentshond is, uit ondervinding getuigen.

De hoofdtaak van den oorlogshond, omvat, zooals reeds gezegd het bewaken van posten en patrouilles en het overbrengen van berichten in het compagnies verband.

A. De bewaking.

1. Het bewaken van een wacht of van een post.

Hij moet waarschuwen, voor de nadering van alles, wat niet tot zijn troepenafdeeling behoort. Heeft de hond eerst goed de manschappen waarbij hij ingedeeld is, leeren kennen, dan zal men zijn waakzaamheid gaande maken, hem leeren brommen, bij de nadering van vreemden.

Zoo hij uit zich zelf niet reeds de nadering van den helper of vreemde aanduidt, door te brommen, dan maakt de dresseur er hem opmerkzaam op, door te zeggen: „Hoor, wat is dat?" Zoodra de hond bromt, wordt hij beloond. Men moet hem dus eerst wantrouwen bijbrengen, voor elken vreemde. Noodzakelijk is het dus, dat de hond geen vreemde meer genaken mag, met de bedoeling zich door hem te laten aanhalen. Men moet den hond nu leeren vreemden te vermijden en wel door hem opzettelijk bloot te stellen aan aanhalingen van vreemden, en hem dan te bestraffen of te beloonen, al naar mate hij zich al of niet ontvankelijk daarvoor betoont. Zoo zal de hond de eigenschappen moeten krijgen, geen mensch met vriendelijke bedoelingen te naderen; de op deze wijze gedresseerde hond zal steeds wantrouwend zijn, vreemden slechts even beruiken, en hunne aanhalingen en hun streelen ontwijken. Is dit bereikt, dan neemt men hem 's avonds mede op post. Zoodra de vreemde nadert, maakt men den hond opmerkzaam, totdat hij zacht bromt. Wanneer een goed gedresseerde hond den vijand voelt naderen, blaft hij niet, zooals men van een goeden waakhond zou verwachten. Tot blaffen mag hij niet overgaan, doet hij dit, dan bestraft men hem met „foei!" en houdt men hem den mond dicht. Telkens, wanneer hij spoedig en goed heeft gebromd, wordt hij beloond. Behalve door zacht gebrom kunnen anderen door eenvoudig met den staart te kwispelen, weer anderen door den man van de wacht eenvoudig aan zijn kleeren te trekken, waarschuwen; elke hond geeft op de hem geleerde wijze duidelijk te kennen, dat er iets niet in den haak is, door hier en daar een kleine ronde te maken, en wanneer hij gevaar vermoedt, dit op de hem eigen hondenmanier aan de wacht te gaan rapporteeren.

Vervolgens wisselt men telkens af, met helpers, die natuurlijk geen

mannen der eigen troepenafdeelingen mogen zijn, omdat hij die op de lucht herkent.

II. Het bewaken eener patrouille.

Is de hond voldoende bedreven in den dienst, als bewaker bij een post, dan gaat hij mede op patrouille. Eerst loopt hij daarbij in den beginne links naast zijn meester, doch weldra moet men hem gewennen een tiental passen ongeveer vóór de patrouille uit te gaan. De hond zal natuurlijk in het donker waakzamer zijn, dan overdag; gewenscht is het dus, met avondoefeningen te beginnen, dan over te gaan, tot dagoefeningen; zoo is ook afwisseling van terrein, alwaar de dag- en nachtoefeningen gehouden worden van belang.

B. Het overbrengen van berichten.

Tot het volbrengen van de taak van berichten overbrengen, heeft de oorlogshond een prima neus noodig; iets waaraan men bij aankoop van volwassen honden moet denken. Van dezen estafettedienst kwijten de honden zich veel vlugger, dan bereden ordonnansen en militaire wielrijders. Zij loopen daarbij veel minder in het oog, en weten beter te profiteeren van terreingesteldheden, raken niet gemakkelijk verdwaald, en brengen bijna altijd, de hun toevertrouwde boodschappen goed over.

De eerste oefening bepaalt zich tot het „zoeken van den geleider op diens spoor". Deze oefening is het gemakkelijkst, omdat de hond de lucht van den dresseur tot in den grond kent, en dient, om den hond te leeren zijn neus te gebruiken. Een helper houdt den hond vast, de dresseur verwijdert zich, in den aanvang echter niet ver, en verstopt zich. Men moet een terrein kiezen, waarop de hond den dresseur terstond uit het oog verliest, zoodat hij wel de richting kent, waarin de dresseur zich verwijderd heeft, maar reeds na enkele meters den neus moet gebruiken.

De helper, die den hond aan een korte lijn houdt, brengt nu het dier, na een te voren bepaald aantal minuten, op het spoor van den dresseur en wijst hem daarop met de hand, onder het bevel: „Zoek!" De hond, verlangend om zijn meester te vinden, en niet wetende, dat hij dat met behulp van den neus en het spoor kan doen, zal willen voortsnellen, zonder veel aandacht te schenken aan het aangewezen spoor. De helper dient dit met kracht tegen te gaan; hij dwingt den hond langzaam te gaan, en staat hem niet toe, een stap vooruit te doen, voordat de hond het spoor heeft beroken. Bij elken stap wordt de hond opnieuw terug gehouden, en op het spoor gewezen, en telkens moet hij bewijs geven, inderdaad het voetspoor te herkennen. Met geduld zoo voortgaande zal men er den hond toe brengen, zich van voetspoor tot voetspoor den weg te vinden. Al zou men over een zeer korten afstand ook een half uur moeten doen, men mag den hond niet toegeven: het spoor moet nauwkeurig worden uitgewerkt. Deze eerste oefeningen vormen den grondslag van het later werk. Heeft de hond den dresseur bereikt, dan moet hij worden beloond en geprezen. Aanroepen of op andere wijze zijn schuilplaats kenbaar maken, mag door

den dresseur niet geschieden, daar dan de hond zou worden verleid, ook oogen en ooren te gebruiken en niet absolute aandacht voor den neus alleen zou hebben.

Honden met goeden neus zullen op zulk versch z. g. „warm" spoor geneigd zijn, den kop hoog te houden en het spoor in de lucht te volgen. In den aanvang staat men het niet toe, later maakt men voor zulke goede speurhonden onderscheid tusschen „warm" en „koud" spoor. Koud spoor moet altijd met lagen neus worden uitgewerkt; het is daarom, dat elke hond op die wijze moet zoeken.

Deze oefening wordt herhaald, in allerlei omstandigheden, die het werk hoe langer hoe moeilijker maken, totdat de hond steeds zuiver en zonder aarzelen het spoor uitwerkt.

Zoodra de hond daarin vast is, leert men hem op dezelfde wijze, den helper zoeken op diens spoor. Is ook dit resultaat bereikt, dan draagt men den helper op, om, zoodra de hond hem heeft gevonden, hem op commando te doen zitten of liggen, aan te halen, en uit het taschje, dat aan den halsband is bevestigd, het briefje te nemen, dat de geleider daarin heeft gestoken. De helper handelt daarbij zeer omslachtig, zoodat het goed de aandacht van den hond trekt, vervolgens zet hij hem op het spoor en beveelt: „terugmelden". De hond moet nu in snellen gang over en door de hindernissen loopen en zijn dresseur opzoeken. Deze doet hem zitten, neemt weer het briefde zeer omslachtig uit het taschje en beloont den hond. Dit wordt zoo lang gedaan, tot de hond vast er in is, en heeft begrepen, dat het briefje niet alleen een bij de taak behoorend iets is, maar zelfs het doel van alles, dat zal blijken uit de wijze, waarop hij bij het bereiken van helper en geleider reeds uit zich zelven zal gaan zitten, wachtend, tot men zijn taschje ledigt. Nu gaat men op grooteren afstand van elkaar, kiest moeilijker terrein, en verandert van plaats zoodra de hond is heengegaan met zijn melding; bij terugkomst zal hij dan de oude plaats ledig vinden, en vandaar het spoor moeten volgen, naar de nieuwe standplaats. Gaat dit goed, dan kan men verwarrende omstandigheden scheppen, door beide personen, waartusschen hij op en neer gaat, te doen vergezellen van kameraden, hem bekend. Daarna verwijderen zich de oorspronkelijke afzenders uit de groepen, en laat men den hond het briefje afgeven aan een der kameraden, die hem behandelt, zooals eerst de helper deed.

Uit deze oefening ontwikkelt zich dus langzamerhand:

C. Het onderhoud van het verband tusschen marcheerende of rustende troepen afdeelingen.

Voordat men van deze oefeningen afstapt, moet de hond de vuurproef doormaken; teruggekomen op de plek, waar zijn troep lag, vindt hij een vreemden troep, in vreemde uniform, terwijl de eigen troep is doorgetrokken. De mannen van den vreemden troep roepen hem aan, en trachten het biljet machtig te worden. Laat hij zich verleiden, dan moeten zij hem sarren en plagen, straffen en verjagen. Keert hij terug, dan zendt de afzender hem weer weg, en ditmaal laat de vreemde troep

hem dan ongehinderd passeeren, om hem het spoor te laten volgen. Later echter, als hij den toestand schijnt te hebben begrepen, is men niet meer zoo zachtzinnig: hij wordt dan geoefend in het ontwijken van vreemden.

D. Het overbrengen van munitie.

Het overbrengen van patronen in zadeltasschen berust op dezelfde oefening. Het eenige verschil is, dat hij moet leeren zijn boodschappen te doen onder bezwaring met enkele kilo's. Aan dat mededragen van gewicht wordt hij dus eerst gewend; daarna gaat men te werk, als met het overdragen van berichten Men voert deze oefening ten slotte zoo ver op, dat hij zich van de reserves of van de patrooncaissons met patronen in de zadeltasschen, naar de tirailleurlinie begeeft, zich daar neerlegt, en de patronen laat afnemen, om vervolgens weer terug te keeren, en nieuwe patronen te halen. Het spreekt van zelf, dat de hond niet bang mag zijn voor het knallen van schoten, opdat hij door schoten in de nabijheid niet vlucht en van zijn plicht wordt afgeleid. Aan te raden is het dus, bij het uitzoeken van een hond met bestemming voor het slagveld op schotvastheid te letten, temeer, daar de oefeningen, die hierop betrekking hebben, in sommige gevallen zelfs te vergeefsch, en vaak tot een zeer kwellend geduldwerk gerekend moeten worden.

Afgezien van deze laatste oefening, kan de hond ook in vredestijd goede diensten bewijzen. O. a. als bewaker, van den buiten-veldwachter, en als overbrenger van berichten „naar huis", en naar het „bureau", wanneer deze op surveillance is, en iets ontdekt, waarbij hulp noodzakelijk is.

Uit beschreven eischen, waaraan de oorlogshond moet voldoen, blijkt dan ook duidelijk, dat met uitzondering van het melden op grooten afstand ook iedere politiehond voor den oorlogsdienst kan worden gebruikt. 35 politiehonden der Berlijnsche politie zijn dan ook bij het uitbreken van den tegenwoordigen oorlog ter beschikking van het Duitsche legerbestuur gesteld.

Dat een goed afgerichte oorlogshond voorname diensten, zelfs op jeugdigen leeftijd bewijzen kan, blijkt uit hetgeen Kapitein Laska van het Oostenrijksche leger omtrent den eenjarigen oorlogshond „Vedette" schrijft:

1. Zij bracht berichten over, door middel van het taschje aan den halsband tusschen mij en mijn helper over een afstand van 8 K.M. onverschillig, of dit dwars door het terrein dan wel over den straatweg moest geschieden. Zelfs ging zij liever over de weiden, dan over de drukke straatwegen.

2. Op een langen weg, die gedurende twee uren door verschillende colonnes was gekruist, werkte Vedette met groote zekerheid tot op 4 K.M. en liep heen en terug, zonder dat zij ooit op dien weg geweest was, noch op de plaatsen, waar wij ons opgesteld hadden.

3. In de beide door haar gedragen tasschen, in elk, waarvan 4 pakjes, alzoo 40 stuks männlicher patronen geborgen konden worden, droeg de teef dikwijls 15—20 maal na elkaar 80 stuks scherpe patronen, samen

een gewicht van pl.min. 4 K.G. vormende, van de patrooncaisons in de vuurlinie op een afstand van ongeveer 1 000 pas. In de tirailleurlinie aangekomen, legde zij zich neer, hetzij naast haren meester, hetzij naast een tirailleur, liet zich de patronen afnemen, en ging daarna zonder commando af te wachten, in vluggen gang terug naar de caisons, waar zij zich gewillig weer liet bepakken.

4. Bij velddienst-oefeningen liet Vedette zich als vooruitgeschoven post plaatsen en meldde zonder fouten de nadering van eigen of vijandelijke troepen door zacht brommen; tegen burgers, voornamelijk tegen landbouwers had zij een bepaalde haat en het anders zoo zachtzinnige dier beet bij dergelijke gelegenheden naar de boeren, zonder door blaffen zelfs te waarschuwen. Even zeker, als zij overdag rapporten overbracht, deed zij dit des nachts tusschen de verschillende veldwachten en daarachter geplaatste afdeelingen.

5. Tijdens den marsch onderhield zij het verband tusschen de spits en de zijpatrouilles onderling en met de voorhoede met bewonderenswaardige zekerheid en veel sneller, dan een ruiter het zou kunnen doen.

Ook in Italië zijn met oorlogshonden zeer gunstige resultaten bereikt. Deze honden werden voor het eerst beproefd in 1905 bij Bracciano door het 2e regiment Grenadiers en in hetzelfde jaar bij de groote manoeuvres in de Campagna. Het uitgebracht rapport bevatte o. a. de volgende prestaties.

Op een der manoeuvredagen werd een luitenant, commandant van een gevechtspatrouille, omsingeld, en buiten gevecht gesteld. Hij had echter nog kans gezien, zijn bericht te schrijven en den hem begeleidenden hond daarmede weg te sturen. Zoodoende kreeg zijn commandant niettegenstaande het verlies van de patrouille, toch de verlangde berichten.

Gedurende de groote manoeuvre ontving een op marsch zijnd bataljon plotseling vuur van uit een zijwaarts gelegen hoogte. De Bataljons-Commandant kon zijn marsch niet vervolgen, zonder zekerheid te hebben, omtrent de sterkte van die vijandelijke afdeeling. Hij stuurde daarom een onderofficier met enkele manschappen en een hond ter verkenning uit. Korten tijd daarop kwam de hond terug met het schriftelijk bericht, dat de hoogte slechts door enkele manschappen was bezet en kon het bataljon den marsch voortzetten, zonder de gevechtsformatie te hebben aangenomen, en dus bijna zonder tijdverlies.

We zien hieruit, dat oorlogshonden vaak zeer belangrijke diensten in het leger kunnen verrichten en het dus alleszins de africhting, die zooveel geduld eischt, wettigt

Ook door den kapitein Lauth van het Fransche leger zijn zeer gunstige resultaten verkregen met zijn teef Galopette tijdens de manoeuvres in Juni—September 1909, wat betreft:

1°. het verband op de voorposten, zoowel bij dag als bij nacht,

2°. het onderling verband eener marcheerende colonne,

3°. het verband op het slagveld,

4°. het verband op grooten afstand in moeilijk terrein.

Zijn verkregen resultaten samenvattend, komt kapitein LAUTH tot de conclusie:

dat het bericht, of de inlichting geen gevaar loopt, een verkeerde bestemming te verkrijgen, zooals plaats vindt, met signalen. De hond gaat naar zijn meester, en keert terug tot diens helper.

Het bericht of het bevel is nimmer twijfelachtig, daar het geschreven is.

Het onderhouden van het verband is zeer snel en onvergelijkbaar veel sneller, dan iedere andere wijze van verband.

De hond is bijna onzichtbaar, en zeer gering kwetsbaar.

De hond komt overal doorheen en ten allen tijde.

We zien hieruit, dat oorlogshonden dus zeer belangrijke diensten kunnen verrichten.

In de laatste jaren werd echter in verschillende landen niet meer die aandacht aan de oorlogshonden geschonken, welke zij verdienden, hetgeen toegeschreven moet worden aan den vooruitgang en het gebruik maken van verschillende mechanische hulpmiddelen zooals telephoon, vliegmachines, luchtschepen, auto's, kabelballons, optische signalen, enz. Toch is in den huidigen oorlog herhaalde malen duidelijk gebleken, dat de oorlogshond zeer belangrijke diensten kan verrichten en wel in het bijzonder tot hulpbewaking bij de posten en patrouilles. Om deze reden alléén wettigt het alleszins de africhting die zooveel geduld eischt.

De oorlogshond is eindelijk ook door den Minister van Oorlog in Frankrijk officieel erkend. Dit besluit is een gevolg van een lange perscampagne, waaraan de heer PAUL MEGNIN den stoot gaf, Eleveur, Figaro, Matin, Petit Parisien, Journal, Petit Journal en andere groote Fransche bladen bewezen het nut van den oorlogshond, en toen de zaak was voorbereid, spande de in Fransche hondensportkringen algemeen bekende en hoog in aanzien staande graaf CLARY, voorzitter van de St. Hubert Club Français, zich er voor, om den oorlogshond in het leger ingevoerd te krijgen. Hij deed een beroep op de verschillende Fransche kynologenclubs om hun herdershonden en waakhonden af te staan. Krachtig gesteund door den heer BERT, Chef de Bureau van de Fransche Société Centrale, en door een paar hondenliefhebbers, slaagde graaf CLARY erin om driehonderd honden naar het leger te zenden. Een der legers aan het front heeft sedert April een kennel (aan het front) van ongeveer vierhonderd oorlogshonden; met de inrichting van een oorlogshonden-kennel voor tweehonderd honden, ten behoeve van een ander leger, is men bezig en lang zal het niet meer duren, of elk Fransch leger zal zijn eigen kennel van oorlogshonden hebben. Al die honden worden aan het Fransche leger in bruikleen afgestaan; na afloop van den oorlog gaan allen, voor zoover zij nog in leven zijn natuurlijk, naar hun respectieve eigenaars terug.

Volgens mededeelingen in de hondensportbladen (Sportblatt 5 Febr. 1915) heeft ook de boxer bewezen, als oorlogshond goede diensten te kunnen presteeren, en wel als waakhond bij de veldwachten en de

voorposten. De boxer beschikt over ausdauer en is goed zwemmer, terwijl door hem gemakkelijk zware hindernissen kunnen overwonnen worden. Voorts is gebleken, dat hij door natuurlijken aanleg en krachtige ontwikkeling der wang- en nekspieren in staat is 5—6 Kgr. doelmatig verpakte munitie over te brengen.

Gewaakt dient er echter te worden, dat te veel honden naar het front worden medegenomen.

Ik voor mij zou uitsluitend die honden willen toelaten, welke bewijzen van voldoende africhting hebben gegeven.

Gewenscht lijkt het mij bij elk bataljon over 2—4 afgerichte honden te kunnen beschikken. Deze honden afkomstig uit de rijksfokinrichting komen, nadat zij aldaar de voordressuur doorloopen hebben, op den leeftijd van pl.min. één jaar bij het bataljon aan, om aldaar de eigenlijke africhting te ondergaan!

In ons leger zullen stellig genoeg officieren gevonden worden, die lust gevoelen, en over eenigen vrijen tijd beschikken, om honden af te richten.

Bedoelde officier dient alsdan de beschikking te krijgen, over geschikt personeel. De vorderingen der honden moeten op een bepaalden tijd worden gecontroleerd en deze aan een examen onderworpen worden. Jaarlijksche Korpswedstrijden met uit te loven medailles en premiën zullen den ijver bij het personeel prikkelen, terwijl bovendien extra geldelijke belooning voor eene goede africhting zeer billijk zal zijn.

Het bezit van goed afgerichte honden voor oorlogsdoeleinden zal te velde de taak der officieren en manschappen zeer zeker kunnen verlichten.

Sept 1915.

Bronnen:

J. Bungartz, Der Kriegskunst und sein Dressur.
Frhrn von Creytz, Der Meldehund. 1889.
„ Der Hund im Dienste des Heeres.
Melentjef, Anleitung zur Ausbildung von Kriegskunde. Berlin 1891.
Von Otto, Der Kriegshund. München 1894.
Ciotola, Cani da Guerra, dalla Rivista Militare. Italiana del Febbraio 1900.
Berdez, Zur Polemik: Airedale Terrier oder deutscher Schäferhund als Kriegshund. Ztg. des Vereins f. Deutsche Schäferhunde 1905 No. 2.
Lauth, Etude sur la Liaison par Chien de Guerre. Paris 1910.
Jhr. Meyer, Roode Kruis- en Oorlogshond. Den Haag 1907.
Kessler, De africhting van den politie-, ambulance- en den oorlogshond.
L. Seegers, Vechthonden. Nederlandsche Sport 8 Mei 1915.
Vorschrift für die Behandlung, Dressur und Verwendung der Kriegshunde bei den Jäger („Schützen") Bataillonen. 1902.
„Hegendorf" (Ludwig von Mercy), Der Gebrauchshund. Seine Erziehung und Führung.
J. van de Putte, Le Chien de Guerre et le Chien de Police. Bruxelles, P. Vanbuggenhondt.
Maj. Richardson, War, Police and Match dogs.